

Stichting Leren van Elkaar

Resultaatrapportage van het
2^e project 'Leren van de Besten'

(juli 2014)

RESULTATEN VAN HET 2^E PROJECT 'LEREN VAN DE BESTEN'

In september 2013 zijn 3 dorpen van het district Pilpinto toegevoegd aan het werkgebied van het 2^e project 'Leren van de Besten'. In februari 2014 is het project in het district Ccarhuayo afgerond, later dit jaar zullen we hierover meer in detail rapporteren.

In deze rapportage worden de resultaten weergegeven van de districten Colcha, Lares en Pilpinto zoals die in mei 2014 werden opgetekend door de NGO Pachamama Raymi.

In mei 2014 omvatte het werkgebied van het 2^e project 'Leren van de Besten' het gehele district Colcha, een deel van het district Lares en een deel van het district Pilpinto.

In maart 2014 werd in de districten Colcha en Lares de 3^e wedstrijd beëindigd. In maart 2014 werd in Pilpinto de 1^e wedstrijd beëindigd.

Onderstaande tabel geeft de doelgroep weer in mei 2014.

Naam van het district	Aantal dorpen	Aantal families
Colcha	7	417
Lares	7	359
Pilpinto	3	137
Totaal	17	913

Het 2^e project 'Leren van de Besten' is op 1 september 2012 van start gegaan. Door de uitvoering van het 2^e project, zullen, vóór 31 augustus 2015, 3 doelstellingen worden gerealiseerd:

- het duurzaam verbeteren van de preventieve gezondheidszorg.
(verbeteren van voeding, huisvesting en hygiëne)
- het duurzaam herstel van het ecosysteem en het ontwikkelen van de economie.
(aanleg van bossen, herstel van weidegronden, verbetering van opbrengsten uit veeteelt en akkerbouw)
- het duurzaam versterken van de eigen cultuur en de sociale netwerken.
(vormen van juryraden en kennisnetwerken)

Door middel van wedstrijden, die ongeveer 6 maanden in beslag nemen, wordt de doelgroep gemotiveerd om allerlei activiteiten uit te voeren, waardoor ze zich nieuwe vaardigheden en beheermethoden eigen maakt.

Volgens de theorie van de sociale wetenschappen is een 'kritische massa' van 30% voldoende om er voor te zorgen dat de nieuwe vaardigheden en beheermethoden zich verspreiden naar het overgrote deel van de rest van de doelgroep. Om zeker te zijn van die kritische massa van 30%, zal het 2^e project pas worden beëindigd nadat is vastgesteld dat ten minste 50% van de families de doelstellingen heeft gerealiseerd. Daardoor is de kritische massa van 30% gewaarborgd, zelfs in het onwaarschijnlijke geval dat er zich, na het beëindigen van het project, een terugval van 20% zal voordoen (of, in andere woorden: dat 20 van elke 100 families terugvalt in de oude gewoonten).

De ervaring leert, dat, wanneer de methode Pachamama Raymi wordt toegepast, er 3 jaar voor nodig is om dit te bereiken en het zelfvertrouwen, het eigen initiatief en de daadkracht van de doelgroep zodanig te vergroten, dat zij in staat is om, op eigen kracht en zonder verdere hulp van buitenaf, het gebruik van haar hulpbronnen én de kwaliteit van haar leven verder te verbeteren. Wedstrijden zijn dan niet meer nodig, omdat de doelgroep tegen die tijd een veel betere stimulans heeft ontdekt: de ecologische, economische en sociale gevolgen van haar eigen inspanningen.

Samenvatting

In september 2013 zijn 3 dorpen van het district Pilpinto toegevoegd aan het werkgebied van het 2^e project 'Leren van de Besten'. Het project heeft in Pilpinto een vliegende start gemaakt, met name v.w.b. bosbouw, het verbeteren van de huisvesting en hygiëne, en het versterken van de eigen cultuur en de sociale netwerken. In de districten Colcha en Lares is het aantal families, dat eigen tijd, arbeid en middelen investeert om zich nieuwe de vaardigheden en beheermethoden eigen te maken, verder toegenomen.

Grote groepen families zijn op weg om zelfvoorzienend te worden, en zich, voor de eerste keer in hun leven, voldoende inkomen te verwerven door het verkopen van overschotten.

De projectorganisatie heeft er alle vertrouwen in dat de projectdoelstellingen in Colcha, Lares en Pilpinto uiterlijk eind augustus 2015 gerealiseerd zijn.

Verbeterpunt voor de projectorganisatie

Het aanleggen van nieuwe bossen is een belangrijke activiteit. Er doet zich een chronische ziekte voor bij de Pinus Radiata, één van de dennenboomsoorten die door de doelgroep wordt opgekweekt en uitgeplant. De ziekte, die vooral toeslaat wanneer de Radiata in slechte bodem is geplant, is gelukkig niet dodelijk. Wel veroorzaakt de ziekte een groeivertraging. Volgens ADEFOR, een toonaangevende Peruaanse organisatie op het gebied van bosbouw, is er sprake van een vierjarige cyclus, die nu op haar hoogtepunt zou zijn.

Het voorkomen van monoculturen door diversificatie geeft een spreiding van dit soort risico's en daarom zal de projectorganisatie in het vervolg de huidige doelgroep en de doelgroepen van eerder uitgevoerde projecten motiveren om, naast de Pinus Radiata, ook de Pinus Patula op te kweken en uit te poten. En, voor de minder hoog gelegen delen van de werkgebieden, ook te investeren in Tara, Cedro de Altura en Nogal.

Ook wordt onderzocht of de introductie van een andere micorriza (micorriza zijn schimmels die in symbiose op de wortels van dennenbomen leven) soelaas biedt. Mocht dat inderdaad het geval zijn, dan zou dat ook leiden tot een hogere opbrengst van een belangrijk bijproduct van dennenbossen in de Andes: eetbare paddenstoelen.

Rapportage op activiteiten niveau

Onderstaande resultaten zijn gebaseerd op een aselechte steekproef van 14% van de in de tabel op de vorige pagina genoemde 'aantallen families'. De foutmarge is 5%.

In de bijlage is te zien hoe de resultaten die hieronder worden gerapporteerd, zich verhouden tot de resultaten die zijn opgetekend in het najaar van 2013. Voor het overgrote deel van de activiteiten geldt dat het aantal families, dat eigen tijd, arbeid en middelen investeert om zich die activiteiten eigen te maken, is toegenomen.

Doelstelling 1: het verbeteren van de preventieve gezondheidszorg
(verbeteren van voeding, huisvesting en hygiëne)

Activiteit	gerealiseerd door (%age families)		
	Pillpinto	Colcha	Lares
Voldoende cavia's fokken voor eigen eet	13	66	37
Het hele jaar voldoende groenten en fruit verbouwen voor eigen eet	78	86	88
Kwaliteit van de moestuin verbeteren, onder ander door:			
- compost te produceren en te gebruiken	22	52	33
- biol te produceren en toe te passen als organische bladmest	0	36	31
- biocides te produceren en toe te passen	0	10	14
- de moestuin vrij te houden van onkruid	48	62	78
Voldoende forellen kweken voor eigen eet	16	(1)	29
Verbeteren van de huisvesting, onder andere door:			
- de kookplaats te verbeteren door een schoorsteen te plaatsen	87	88	67
- binnen- en buitenmuren te stuken	70	93	98
- bedden, stoelen, kasten en tafels te vervaardigen of te kopen	61	74	51
- aparte slaapkamers voor dochters en zoons te bouwen	96	97	80
Verbeteren van de hygiëne, onder ander door:			
- een toilet te bouwen en te gebruiken	83	100	98
- het kleinvee te verwijderen uit het huis en van het erf	60	76	59
- het keukengerei en de voedselvoorraad op te bergen in kasten of op rekken.	74	88	92
- de gezinsleden regelmatig te ontwormen	30	67	82
- het vuilnis te verzamelen in een kuil bij het huis of in het dorp	30	88	100
Deelnemen aan gezondheidscampagnes	48	83	94
Zich aansluiten bij de SIS, de Peruaanse ziektekostenverzekering	100	86	100

(1) de omstandigheden zijn niet geschikt voor het kweken van forellen

In Colcha resulteerde een campagne om het fokken van cavia's te stimuleren in de aanleg van maar liefst 208 cavia stallen.

Drie families uit het dorp Araypallpa (district Colcha) geven het voorbeeld door iedere 2 weken hun cavia's te verkopen aan restaurant 'La Hacienda' in Tipon.

Activiteit	schaal 1 tot 10		
	Pillpinto	Colcha	Lares
De kwaliteit van onderhoud van het drinkwatersysteem en het periodiek chloreren van het drinkwater	7	8	7
De effectiviteit van het verbod op de verkoop van alcohol en het straffen van overtredingen	3	4	7
De effectiviteit van het registreren van familiegeweld en het bestraffen ervan door de dorpsraad.	4	4	7

Het district Lares is de koploper v.w.b. de drie bovengenoemde activiteiten.

In Colcha en Pillpinto zijn de straffen voorgeschreven in de notulen van de dorpsraden maar is de toepassing niet al te streng. In Lares legt de gouverneur van het district sancties op aan de dorpsraden wanneer die geen uitvoering geven aan de straffen zoals die in de notulen zijn bepaald. Hierdoor kunnen de dorpsraden van Lares met meer gezag te werk gaan. Dus in Lares gaat het er strenger aan toe.

Doelstelling 2: het herstel van het ecosysteem en het ontwikkelen van de economie

(aanleg van bossen, herstel van weidegronden, verbetering van opbrengsten uit veeteelt en akkerbouw)

Activiteit	gerealiseerd door (%age families)		
	Pillpinto	Colcha	Lares
Verbeteren van het fokken van cavia's, onder andere door:			
- te investeren in betere mannetjes	30	59	43
- inteelt te voorkomen door mannetjes en vrouwtjes te scheiden	17	71	39
- een fokregister bij te houden	13	16	29
- het hele jaar voor voldoende voedsel te zorgen	43	86	57
Cavia's verkopen	0	31	27
Forellen verkopen	16	0	29
Verbeteren van de opbrengst uit veeteelt (koeien en schapen), onder andere door:			
- dieren, die ongeschikt zijn voor de voortplanting, te verkopen en dieren van een beter ras aan te kopen.	43	50	37
- de dieren 's nachts onder dak te houden	4	0	39
- een fokregister bij te houden	0	5	27
- de dieren vrij te houden van in- en externe parasieten	43	79	96
- de dieren in te enten tegen veel voorkomende ziektes	43	79	96
- rotatieve beweiding toe te passen op weidegronden in familiebezit	9	53	59
- het hele jaar voor voldoende voedsel te zorgen door hooi en kuilvoer te produceren	30	55	57
Verbeteren van de opbrengst uit de akkerbouwteelten, onder andere door:			
- zaad en pootgoed te selecteren en op een geschikte manier op te slaan	91	98	75
- mest te verzamelen en te verwerken tot compost en humus	22	52	33
- biol te produceren en toe te passen als organische bladmest	0	36	31
- biocides te produceren en toe te passen	0	10	14
- de teelten vrij te houden van onkruid	48	62	78

Toribio Cabeza van het dorp Huallhuaray (district Lares) laat trots zijn net gekochte fok-alpaca zien die hij heeft gekocht op de veemarkt van Canincunca in het district Urcos

Families van het dorp Pampacorral (district Lares) kopen alpacas van een goed ras in het district Ccarhuayo

Activiteit	gerealiseerd door (%age dorpen)		
	Pillpinto	Colcha	Lares
Irrigatie van de weidegronden verbeteren	50	60	60
Rotatieve beweiding toepassen op de gemeenschappelijke weidegronden	0	10	30

Een activiteit die nog minder goed uit de verf komt is het toepassen van rotatieve beweiding. Wel verkochten families uit het district Colcha de afgelopen tijd een flink deel van hun wilde koeien en paarden, waardoor de druk op hun weidegronden is afgenomen.

Een aantal dorpen heeft inmiddels zware sancties vastgesteld voor het geval het vee van een boer schade toebrengt aan gewassen of boomaanplant van anderen. Hierdoor zijn de eigenaren van het loslopende vee verplicht hun beesten onder controle te houden of te verkopen. Dit maakt het mogelijk om hoogwaardige grassen te verbouwen op geïrrigeerd land, (fruit)bomen te poten en de productiviteit van het natuurlijke grasland te verbeteren.

Grasaanplant van de familie Quispe in het dorp Huallhuaray (district Lares)

Grasaanplant van de familie Corimanya in het dorp Queyupay (district Lares)

Activiteit	gerealiseerd in		
	Pillpinto	Colcha	Lares
Aantal bomen dat in boomkwekerijen wordt opgekweekt	75.000	60.000	269.000
Aantal hectare bos dat is aangeplant	26	160	206
Aantal hectare Tara bomen dat is ingezaaid	5	140	0

(1) het klimaat is niet geschikt voor de verbouw van Tara bomen

Een interessante ontwikkeling is dat de handel tussen de districten op gang komt:

- in januari kwamen een aantal dorpen in Lares tot de conclusie dat ze veel te weinig bomen hadden opgekweekt en, gesteund door het districtsbestuur, besloten ze daarom om 100.000 boompjes te kopen van het district Ccarhuayo, ter waarde van ongeveer € 7.000, -
- boeren uit het district Corani (waar een vergelijkbaar project loopt dat wordt gesponsord met Amerikaans geld), kochten boeren 20.000 boompjes van het dorp Lahualahua in het district Ocongate (één van de districten die deelnamen aan het 1e project 'Leren van de Besten').
- In het voorjaar van 2014 bezochten boeren uit het district Colcha het district Challabamba (één van de districten die deelnamen aan het 1e project 'Leren van de Besten') en kochten entmateriaal voor 8.000 appel- en perenboompjes. Daarna zijn 7 lokale fruittelers ingewijd in de kunst van het enten. In de maand juni zijn de 8.000 fruitboompjes (die dankzij het entmateriaal een veel betere weerstand tegen ziekten zullen hebben en een veel hogere appel- en perenoogst zullen leveren) vanuit de centrale boomkwekerij van het district Colcha verdeeld onder de families van Colcha en uitgeplant. De eerste oogst is voorzien in 2017.

Het planten van bomen in het dorp Queyupay (district Lares)

Doelstelling 3: het versterken van de eigen cultuur en de sociale netwerken
(vormen van juryraden en kennisnetwerken)

Activiteit	gerealiseerd door (%age families)		
	Pillpinto	Colcha	Lares
Zich verder bekwamen in (traditionele) muziek, dans en textiele vormgeving	57	84	75
Beschilderen van de muren van de woning	70	74	94
In ere herstellen van het ritueel 'Pago a la Tierra'	57	84	61
Deelname aan de meest recente wedstrijd	82	47	70

Aantal deelnemers aan studiereizen	27	266	102
------------------------------------	----	-----	-----

Activiteit	gerealiseerd door (%age dorpen)		
	Pillpinto	Colcha	Lares
Installeren van een effectieve juryraad	100	100	100

Families van het district Lares op studiereis in de districten Ocongate en Ccarhuayo

Forelwekerij van de familie Florentino Huillca in het dorp Pinchimuro (district Ocongate)

Cavia stal van de Familie Cecilio Cuchicari in het dorp Tayancani (district Ccarhuayo)